

Δαμάζοντας την σκληρότερη πέτρα της γης

Όταν οι Ναξιώτες μιλούν για την σμύριδα, η περηφάνεια τους ξεχειλίζει. Από την 5η χιλιετία π.χ εξάγεται από τα σωθικά του βουνού της ορεινής Νάξου και ακόμα και σήμερα παρά την παρακμή, η καρδιά των σμυριδορυχείων

εξακολουθεί να κτυπά. Για τον Πίνδαρο η σμύριδα είναι η *"χαλκοδαμάστρα ακονόπετρα της Νάξου"* και ο Πλίνιος στην φυσική

ιστορία μας πληροφορεί πως οι πρόγονοί μας την χρησιμοποιούσαν για την λείανση των μαρμάρων το χάραγμα των επιγραφών το ακόνισμα εργαλείων και το σκάλισμα των λίθων. Πιθανολογείται ότι το σμυρίγλι "εξάγεται" από την ορεινή Νάξο από την 5η χιλιετία μιας και έχουν βρεθεί καλοφτιαγμένα εργαλεία σε νεολιθικούς οικισμούς στα γύρω νησιά, αλλά η χρήση του κυρίως εξαπλώνεται την 3η χιλιετία π.χ (όπως άλλωστε και η χρήση και άλλων πετρωμάτων, οψιδιανού, μαρμάρου κλπ.). Ορυχεία δεν υπήρχαν την εποχή εκείνη διότι οι ανάγκες καλύπτονταν από επιφανειακή εξόρυξη ή τα κομμάτια που βρίσκονταν διασκορπισμένα στα βουνά. Τον μεσαίωνα αυξάνεται η ζήτηση της σμύριδας οπότε και ξεκινούν τα πρώτα ορυχεία. (Ενετοκρατία). Λόγω της σκληρότητας του υλικού αλλά και της αποχής του η εξόρυξή του γινόταν με φωτιά (συστολή-διαστολή) μιας και δεν υπήρχαν εργαλεία ικανά να σπάσουν τα πετρώματα ενώ από τα τέλη του 19ου αιώνα αρχίζει η χρήση δυναμίτιδας και πεπιεσμένου αέρα. Μέχρι και μετά τον α' Παγκόσμιο Πόλεμο τα ορυχεία της Νάξου γνωρίζουν μεγάλη ανάπτυξη. Η

σμύριδα χρησιμοποιείται ευρύτατα ως λειαντικό και διατρητικό υλικό εκτός των άλλων και στην Πολεμική Βιομηχανία και οι σμυριδεργάτες παίρνουν απαλλαγή από τον στρατό στην διάρκεια του Α' Παγκ. πολέμου. Οι πωλήσεις κυμαίνονται από 10000-20000 τόνους τον χρόνο. Το 1926 φτιάχνεται ο εναέριος σιδηρόδρομος μεταφοράς του υλικού ο οποίος

Ξεκινούσε από τα ορυχεία της Κορώνου,δρασκέλιζε το βουνό της Αμμόμαξης συναντούσε τις στοές της Απειράνθου και φορτωμένος κατέληγε στον όρμο της Μουτσούνας,όπου το πέτρωμα περίμενε στις αποθήκες μέχρι να έλθουν τα καράβια που θα το πήγαιναν στην Σύρο και στο εξωτερικό.Ο εναέριος ήταν ένα από τα μεγαλύτερα τεχνικά έργα στην Ευρώπη στις αρχές του 20ου αιώνα,και έλυσε το πρόβλημα της μεταφοράς της σμύριδας που μέχρι τότε γινόταν με μουλάρια μέσα από τα μονοπάτια του βουνού.Η δουλειά στα ορυχεία ήταν εξαιρετικά δύσκολη και επικίνδυνη και η ασφάλεια των εργατών εξαρτιόταν από την δική τους προσοχή και πείρα.Ξεκινούσε η εργασία από τις 7 το πρωί ως το απόγευμα.Ηταν μεγάλη η αλληλεγγύη μεταξύ των εργατών αλλά και η προσοχή και προστασία των νεωτέρων και άπειρων από τους παλιότερους.Οι στοές παίρνουν ονόματα(Φιλία,Θάρρος,Φτώχεια,Γριά Σπηλιά,Ρούπελι,Στραβολαγκάδα Σαραντάρα) και είναι η ελπίδα του καθενός για μια καλύτερη ζωή. Στην διάρκεια της Γερμανικής Κατοχής τα σμυριδορυχεία κλείνουν και η σμύριδα αποκόβεται από τις διεθνείς αγορές.Συνέπεια αυτού η φτώχεια και η πείνα κάνουν την εμφάνισή τους στα ορεινά χωριά της Νάξου.Οταν οι στοές θα ξαναλειτουργήσουν μετά την απελευθέρωση,τίποτα δεν θα'ναι όπως πριν.Εχει ήδη ξεκινήσει η τεχνητή σμύριδα παράλληλα αναπτύσσονται και οι εξαγωγές της μικρασιατικήςπου αν και κατώτερης ποιότητας,έφθασε να πουλάει 60000 τόνους το χρόνο,ενώ η Ελλάδα εξορύσει 7000 τόνους το χρόνο και αξιοποιήται η μισή ποσότητα.

